

عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی در دانشجویان دندانپزشکی

مهتاب معمارپور، لیلا بذرافکن*، احسان موسوی، مهرداد وثوقی

چکیده

مقدمه: عوامل مختلفی در انتخاب رشته‌ی دندانپزشکی توسط دانشجویان این رشته دخالت دارند. این عوامل در ایجاد علاقه و نگرش دانشجویان نسبت به رشته‌ی خویش مؤثر بوده و از عوامل مؤثر در کیفیت ارائه خدمات توسط آنان نیز می‌باشد. این مطالعه با هدف تعیین عوامل مؤثر بر انتخاب رشته دندانپزشکی از دیدگاه دانشجویان دندانپزشکی و تفاوت‌های احتمالی در گرایش دو جنس انجام گرفت.

روش‌ها: این مطالعه به روش توصیفی بر روی دانشجویان دندانپزشکی سطح کشور که در کنگره دانشجویی شرکت نموده بودند، با نمونه‌گیری تصادفی انجام شد. از پرسشنامه برای جمع‌آوری اطلاعات استفاده گردید. روایی پرسشنامه‌ها توسط اساتید تأیید شد و پایایی آن با استفاده از آلفای کرونباخ ارزیابی گردید. پرسشنامه‌ها با ۲۲ سؤال در میان ۳۲۵ دانشجو توزیع گردید و میزان موافقت دانشجویان با هر سؤال در مقیاس لیکرت ۷ نقطه‌ای، سنجیده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری توصیفی - استنباطی نظیر آزمون‌های t مستقل و ضریب همبستگی پیرسون انجام شد.

نتایج: در مجموع ۲۸۳ دانشجو (۱۱۲ پسر، ۱۷۱ دختر) با میانگین سنی $22/3 \pm 2/04$ پرسشنامه‌ها را تکمیل نمودند. بر اساس میانگین نمره، عواملی همچون کسب شغل آبرومند از نظر اجتماعی (۴/۹۲)، آینده شغلی مطمئن (۴/۸۴) و درآمد بالا نسبت به مشاغل دیگر (۴/۸۴) مهم‌ترین دلایل انتخاب رشته دندانپزشکی بودند. در حالی که فرصت برای تحقیق (۲/۶۱) و شناخت قبلی از ماهیت رشته دندانپزشکی (۲/۶۵) کم‌ترین اهمیت را داشتند. در بررسی ابعاد مؤثر بر انتخاب رشته دندانپزشکی بین دو جنس، تنها میانگین بُعد "علاقه به دانش دندانپزشکی" در زنان بیشتر از مردان بود ($p=0/039$). ولی از ابعاد دیگر تفاوت معناداری بین دو جنس مشاهده نشد.

نتیجه‌گیری: از نظر دانشجویان کسب موقعیت قابل قبول اجتماعی، اطمینان از آینده شغلی و درآمد مناسب از عوامل مهم در انتخاب رشته دندانپزشکی بود. از لحاظ مهم‌ترین عوامل مؤثر در انتخاب رشته دندانپزشکی، تفاوتی بین دو جنس وجود نداشت. با توجه به هزینه‌های بالای آموزشی و نیاز به ارتقای کیفیت خدمات بهداشتی درمانی به نظر می‌رسد فرهنگ‌سازی بیشتر و توجه به توانمندی‌ها و خصوصیات فراشناختی مناسب برای دانشجویان در انتخاب رشته ضروری است.

واژه‌های کلیدی: آموزش، انتخاب رشته، انتخاب شغل

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / تیر ۱۳۹۲؛ ۱۳(۳): ۲۶۰ تا ۲۶۹

مقدمه

مهم‌ترین نقش دندانپزشکان در جامعه ارتقای کیفیت مراقبت‌های دندانی و ارائه خدمات بهداشتی و درمانی به عموم مردم است (۱). اما چگونگی ارائه خدمات دندانپزشکی به افراد جامعه بستگی به انگیزه‌های دندانپزشکان آینده یا دانشجویان فعلی برای ورود به این رشته و شغل دارد. دانشجویان پس از فارغ‌التحصیلی ناگزیر به داشتن علم و مهارت کافی در درمان بیماران،

* نویسنده مسؤول: لیلا بذرافکن، مرکز تحقیقات و توسعه آموزش پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران. bazrafkan@gmail.com

دکتر مهتاب معمارپور (دانشیار)، گروه کودکان، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران. (memarpour@sums.ac.ir)؛ احسان موسوی، دانشجوی سال آخر دندانپزشکی، کمیته تحقیقات دانشجویی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران. (ehsavi88@gmail.com). دکتر مهرداد وثوقی (استادیار)، گروه سلامت دهان و دندانپزشکی اجتماعی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، شیراز، ایران. (vossoughim@sums.ac.ir)

تاریخ دریافت مقاله: ۹۱/۹/۲۶، تاریخ اصلاحیه: ۹۱/۱۱/۲۰، تاریخ پذیرش: ۹۲/۱/۲۰

جامعه، درآمد مناسب، دستیابی به استقلال حرفه‌ای، امنیت اقتصادی، توانایی تنظیم زمان کار، علاقه به علم دندانپزشکی، مهارت کار با دست و ارتباط با مردم را نام برد (۱۱ تا ۹).

در گذشته اکثر دانشجویان با دید ایده‌الیستی به حرفه دندانپزشکی روی می‌آوردند؛ در حالی که با تغییر جوامع، نگرش نسل جوان در انتخاب شغل دچار تغییر و تحول گردیده و معیارهای ورود به این رشته تا حدود زیادی تحت تأثیر عوامل اجتماعی و اقتصادی قرار گرفته است. شانس تغییر رشته تحصیلی، برای بسیاری از دانشجویان وجود دارد (۳ و ۱۲ تا ۱۴)؛ لیکن با توجه به این واقعیت که تغییر حرفه برای دندانپزشکان به علت دوره طولانی آموزش و صرف هزینه‌ی بالا به ندرت امکان‌پذیر است، افرادی که به هر دلیلی مناسب این حرفه نیستند، زیان می‌بینند (۸). بر اساس گزارش چمبرز (Chambers)، بین ۵۰-۲۰ درصد از دندانپزشکان در صورت وجود شانس مجدد برای انتخاب شغل، حرفه دندانپزشکی را انتخاب نمی‌کردند (۱۵). نتایج مطالعه دیگر حاکی از ایجاد نگرش منفی نسبت به رشته دندانپزشکی و کاهش علاقه دانشجویان به ادامه تحصیل با افزایش سنوات و مقطع آموزشی است. با این وجود در صد کمی (۱-۱۵ درصد) از دندانپزشکان شغل خود را به صورت داوطلبانه تغییر می‌دهند (۱۶).

بررسی‌های متعددی در این خصوص در ایران انجام شده است، از جمله مطالعات رواقی و همکاران، خامی و همکاران، بهاروند و همکاران نشان می‌دهد که اکثراً دانشجویان به دلیل اعتبار حرفه‌ای، شرایط اجتماعی بالا و داشتن یک شغل خصوصی رشته دندانپزشکی را انتخاب می‌نمایند (۱۶ تا ۱۸).

نتایج تحقیقات مشابه در خصوص عوامل مؤثر بر انتخاب رشته در کشورهای مختلف مانند آمریکا، بریتانیا، دانمارک، استرالیا، تانزانیا، اردن، سوریه و ترکیه مؤید این است که آنها نیز صرف نظر از تفاوت‌های فرهنگی در

دانش روزآمد در مورد تکنیک‌های جدید و مواد ارائه شده و در عین حال عملکرد حرفه‌ای شایسته می‌باشند. از سوی دیگر علاقه به دانش و حرفه دندانپزشکی در موفقیت و آینده شغلی وی مؤثر است و عدم انتخاب صحیح و بدون علاقه، موفقیت و ادامه کار در این رشته را برای دندانپزشک با مشکل روبرو خواهد نمود و امکان احساس سرخوردگی و یاس در حرفه را برای او ایجاد خواهد کرد (۲ و ۳). همچنین احساس تردید در مورد امنیت شغلی و مالی پس از فارغ‌التحصیلی در برخی از کشورها که برای ارائه خدمات دندانپزشکی به شکل سرویس‌های سلامت ملی برنامه‌ریزی نموده‌اند، سبب نگرانی دانشجویان دندانپزشکی خواهد گردید (۴).

صاحب‌نظران معتقدند که عوامل متعدد و پیچیده‌ای در تغییر نظر دانشجویان پس از ورود به دانشگاه وجود دارد که یکی از این عوامل آشنا نبودن با محیط جدید و شناخت ناکافی دانشجو از رشته تحصیلی و آینده تحصیل در دانشگاه می‌باشد (۵). افزایش آگاهی جامعه در چگونگی تأثیر این مسأله، در سال‌های اخیر تغییرات اساسی در سیاست‌های گزینش و پذیرش دانشجویان در دنیا به وجود آورده، به طوری که منجر به توجه به تمام شایستگی‌ها در گزینش دانشجویان شده است. بسیاری از دانشکده‌های پزشکی معتبر برای پذیرش دانشجو علاوه بر توانمندی‌های علمی، ویژگی و استعداد ذاتی، خصوصیات فراشناختی و مهارت‌های یادگیری در قرن حاضر مانند مشارکت در فعالیت‌هایی که نشان‌دهنده‌ی انگیزه، مسؤولیت‌پذیری، بلوغ فکری، نوآوری، تحمل، پشتکار، فداکاری برای ارائه‌ی خدمت را که لازمه حرفه سلامت است، مد نظر قرار می‌دهند (۶ تا ۸).

فرآیند انتخاب رشته‌ی تحصیلی مورد توجه پژوهشگران در بسیاری از کشورها است و مطالعات مؤید این است که دلایل متنوعی برای انتخاب رشته دندانپزشکی در جوامع مختلف وجود دارد. از آن جمله می‌توان به مواردی مانند دستیابی به اعتبار اجتماعی، خدمت به

مطالعه واگلوب طراحی و تنظیم شده بود (۲۶). در مطالعه واگلوب سؤالات به سه دسته اصلی: موقعیت‌های اجتماعی، فرصت‌های شغلی و مهارت‌های حرفه‌ای تقسیم شده بودند. در پرسشنامه پژوهش حاضر، با توجه به فرهنگ جامعه مورد مطالعه، تعدادی از سؤالات پرسشنامه انتخاب و همچنین تعدادی سؤال به آنها اضافه گردید و انگیزه‌ها در چند گروه اصلی (انگیزه‌های اجتماعی، علاقه به دانش دندانپزشکی، پیش‌زمینه‌های قبلی، مزایای شغلی و کسب درآمد) دسته‌بندی شدند. پایایی پرسشنامه‌ها با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ محاسبه و ارزیابی گردید و روایی آن توسط اساتید تأیید شد. یک دانشجوی همکار مسئول توزیع و جمع‌آوری پرسشنامه‌ها و دعوت از دانشجویان به همکاری در طرح بود. برای مراعات نکات اخلاقی، پرسشنامه‌ها بی‌نام بود و شرکت‌کنندگان در تکمیل یا عدم تکمیل پرسشنامه اختیار کامل داشتند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم‌افزار SPSS و با استفاده از روش‌های آمار توصیفی - استنباطی (مانند توزیع فراوانی، میانگین، انحراف استاندارد)، ضریب همبستگی پیرسون و آزمون t مستقل انجام شد.

نتایج

در مجموع ۲۸۳ نفر دانشجوی (۱۱۲ پسر، ۱۷۱ دختر) با میانگین سنی $20.4 \pm 22/3$ پرسشنامه‌ها را تکمیل نمودند، که به این ترتیب میزان پاسخ‌گویی ۸۷٪ بر آورد می‌شود. بر اساس میانگین نمره، برخی عوامل مانند کسب شغل آبرومند از نظر اجتماعی (۴/۹۲)، آینده شغلی مطمئن (۴/۸۴) و درآمد بالا نسبت به مشاغل دیگر (۴/۸۴) مهم‌ترین دلایل در انتخاب رشته دندانپزشکی بودند. از سوی دیگر عواملی از قبیل فرصت برای تحقیق (۲/۶۱) و یا شناخت قبلی از ماهیت رشته دندانپزشکی (۲/۶۵) کم‌ترین اهمیت را در انتخاب رشته تحصیلی آنان دارا بودند. یافته‌ها نشان داد که مهم‌ترین انگیزه اجتماعی در

انتخاب رشته دندانپزشکی توسط دانشجویان دلایل مشابهی دارند (۱۹ تا ۲۷).

از آنجایی که علاقه دانشجویان نسبت به حرفه خود یکی از عوامل مؤثر در کیفیت ارائه خدمات بهداشتی توسط آنها می‌باشد، و با عنایت به این موضوع که نمونه‌های مشارکت‌کننده در مطالعات پیشین مربوط به دانشجویان یک دانشگاه بودند، این مطالعه به منظور بررسی و شناسایی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی در بین کل دانشجویان دندانپزشکی شرکت‌کننده از دانشکده‌های مختلف در ایران در کنگره دانشجویی در شیراز که تقریباً می‌تواند یک نمونه ملی باشند، صورت گرفت. همچنین به دلیل افزایش تعداد دانشجویان دختر و انتظارات اجتماعی و اقتصادی متفاوت از مردان و زنان در جامعه، در مطالعه حاضر تفاوت‌های احتمالی مؤثر بر انتخاب رشته دندانپزشکی بین دو جنس نیز مورد بررسی قرار گرفته است.

روش‌ها

این مطالعه توصیفی-تحلیلی در سال ۱۳۹۰ با مشارکت یک نمونه تصادفی ۳۲۵ نفره از دانشجویان دندانپزشکی سطح کشور که در کنگره دانشجویی شیراز شرکت کرده بودند، انجام شد. برای نمونه‌گیری، از هر سه نفر دانشجویی که به سالن اصلی کنگره وارد می‌شدند یک نفر پرسشنامه را دریافت می‌کرد. ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه‌ای محقق‌ساخته با ۲۱ پرسش بود. این پرسشنامه مشتمل بر دو بخش بود، که بخش اول سؤالات دموگرافیک (جنس، سن، معدل، مقطع تحصیلی، شهر محل تحصیل) و بخش دوم شامل ۲۱ سؤال در مورد تأثیر عوامل مختلف در انتخاب رشته دندانپزشکی با مقیاس رتبه‌ای و اختصاص نمره ۱ تا ۷ (نمره ۱ کم اهمیت‌ترین و ۷ با اهمیت‌ترین) بود، به طوری که حداقل نمره در این پرسشنامه ۲۱ و حداکثر نمره ۱۴۷ بود. سؤالات پرسشنامه براساس مطالعات گذشته و به ویژه

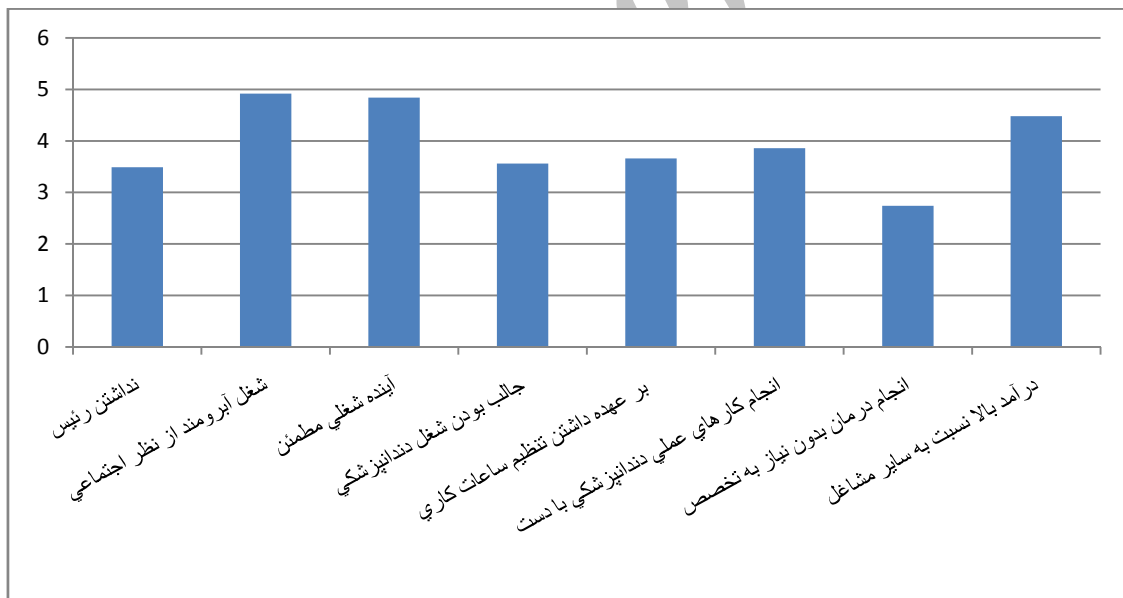
نبود (جدول ۱ و نمودار ۳ تا ۴). آزمون همبستگی ارتباط معناداری بین ابعاد پرسشنامه با ترم تحصیلی و سن دانشجویان نشان نداد ($p > 0.05$). در بین تمامی ابعاد پرسشنامه تنها یک رابطه معنادار و مستقیم بین معدل دانشجویان با علاقه علمی دانشجویان به دانش دندانپزشکی وجود داشت ($r = +0.159$ و $p = 0.007$).

انتخاب رشته دندانپزشکی، عامل کمک به مردم ($3/79$) و تمایل به تعامل با افراد ($3/15$) بود. در بررسی میانگین ابعاد مورد بررسی، تنها اختلاف معنادار از لحاظ علاقه به دانش دندانپزشکی بین مردان ($12/13 \pm 6/86$) و زنان ($13/87 \pm 6/96$) در انتخاب رشته وجود داشت ($p = 0.039$) ولی از نظر دیگر بعدها تفاوت معناداری بین دو جنس

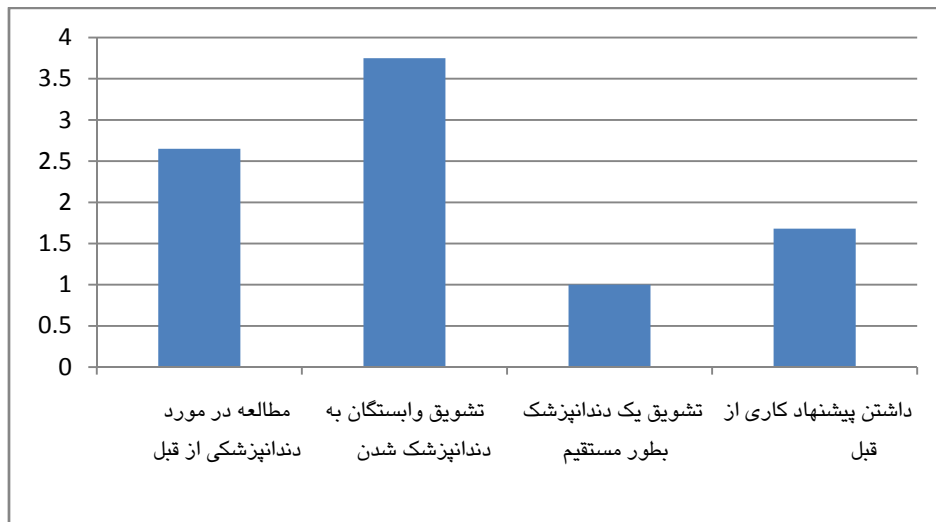
جدول ۱: مقایسه میانگین امتیاز علل اصلی دلایل انتخاب رشته بین دو جنس دانشجویان

علت انتخاب رشته	مرد	زن	t	درجه آزادی	P
کسب درآمد بالا	4/59 ± 2/28	4/42 ± 2/22	0/616	281	0/538
پیش زمینه‌های قبلی	9/00 ± 5/68	9/00 ± 5/13	0/000	281	0/999
علاقه به دانش دندانپزشکی	12/13 ± 6/86	13/87 ± 6/96	-2/076	281	0/039*
مزایای شغلی	30/05 ± 12/95	31/14 ± 11/37	-0/744	281	0/458
انگیزه های اجتماعی	9/32 ± 5/24	10/39 ± 5/39	-1/642	281	0/102

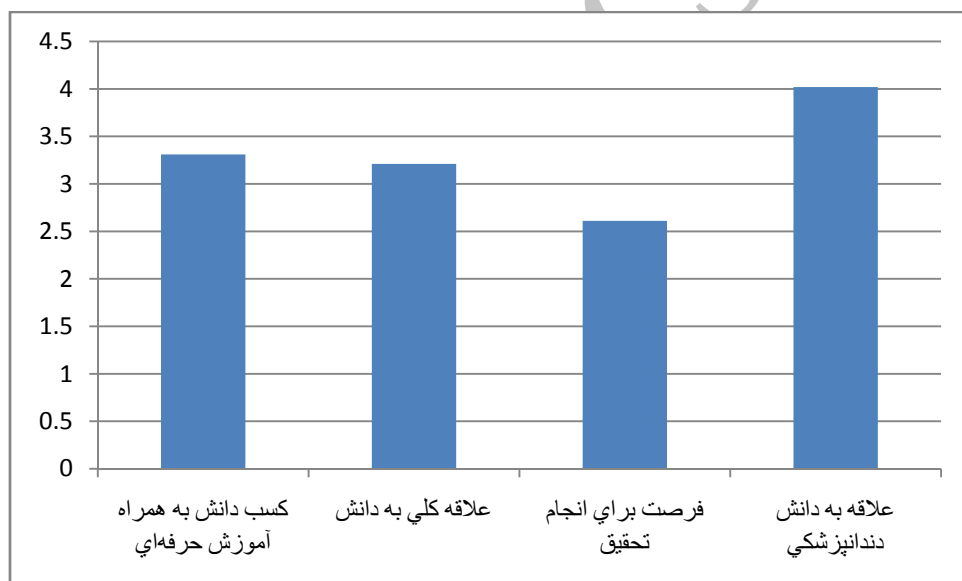
*p: در سطح 0/05 معنادار است.

نمودار ۱: میانگین نمره مزایای شغلی در انتخاب رشته دندانپزشکی از نظر دانشجویان شرکت کننده در مطالعه

نمودار ۲: میانگین نمره تاثیر پیش زمینه های قبلی در انتخاب رشته دندانپزشکی از نظر دانشجویان شرکت کننده در مطالعه

نمودار ۳: میانگین نمره نقش علاقه علمی در انتخاب دندانپزشکی از نظر دانشجویان شرکت کننده در مطالعه

بحث

است، اهمیت می‌یابد. عوامل مؤثر در انتخاب رشته دندانپزشکی تا حدود زیادی با مفاهیم و دیدگاه‌های شخصی داوطلب مرتبط است (۲۷). در مطالعه حاضر نشان داده شد که کسب شغل آبرومند از نظر اجتماعی، مهم‌ترین عامل انتخاب رشته در بین دانشجویان بوده که هم‌سو با نتایج تحقیقات مشابه است (۱۷ تا ۱۹). این امر نشانگر موقعیت اجتماعی بالا و

رضایت‌مندی شغلی از عوامل مؤثر در ارائه خدمات مفید در سطح جامعه می‌باشد. در صورتی که معیارهای شروع به تحصیل در رشته‌های گروه پزشکی نادرست باشد، ادامه حرفه و موفقیت در درمان بیماران قطعاً تحت تأثیر قرار خواهد گرفت. این امر به خصوص در حرفه دندانپزشکی که آمیخته‌ای از دانش و مهارت کار با دست

داشتن شغل آبرومند از نظر اجتماعی و کمک به مردم بود (۲۳). در مطالعه دیگر در ایرلند، علل انتخاب رشته دندانپزشکی عبارت بودند از: راحتی کار، استقلال شغل، ساعات کار منظم، در آمد بالا و کمک به مردم. در حالی که نقش خانواده و دوستان کمترین اهمیت را داشت (۱۰)، که از این لحاظ با نتایج به دست آمده از مطالعه کنونی همخوانی دارد.

در تحقیق حاضر تنها از لحاظ علاقه به دانش دندانپزشکی بین پسران و دختران در انتخاب رشته اختلاف معنادار مشاهده شد، ولی از نظر دیگر ابعاد مانند توجه به مسائل مالی، خدمت به جامعه، و تشویق والدین که در مطالعات گذشته عامل اختلاف در انتخاب رشته بین دختران و پسران بوده، تفاوت معناداری بین دو جنس وجود نداشت. هالیسی (Hallissey) و همکاران نیز ارتباط معناداری را بین جنسیت و انتخاب شغل گزارش نکردند (۱۰). این امر با توجه به پذیرش نسبتا بالا در رشته دندانپزشکی توسط هر دو گروه دختر و پسر می باشد. در این میان نقش جنسیت در انتخاب رشته دندانپزشکی نیز قابل توجه است. مطالعات دیگر نشان داد، که دانشجویان پسر هنگام ورود به حرفه بیشتر مسائل اقتصادی و استقلال کاری را مد نظر قرار داده (۱۶ و ۱۱)؛ در حالی که دانشجویان دختر خدمت به جامعه و مسائل انسانی را در تصمیم گیری برای ورود به دندانپزشکی دخالت می دهند (۱۱). در مطالعه رواقی و همکاران، توصیه والدین بیشترین عامل تعیین رشته در بین دختران گزارش گردید (۱۶). تغییر نگرش نسل جدید، می تواند از علل تغییر در معیارهای انتخاب رشته تحصیلی توسط دختران و پسران می باشد. به دلیل آن که افزایش حضور زنان در حرفه دندانپزشکی از بارزترین تغییرات در سالیان اخیر بوده است، انجام بررسی انگیزه های دختران از ورود به حرفه دندانپزشکی در شرایط کنونی پیشنهاد می گردد (۲۸).

مشابه با نتایج تحقیق کنونی، مطالعه Gallagher و

مورد پذیرش رشته دندانپزشکی از نظر مردم و در جوامع مختلف است که عاملی برای انتخاب رشته توسط جوانان می گردد.

عامل مهم دیگر در انتخاب رشته در این مطالعه، داشتن اطمینان خاطر از آینده شغلی بود. در همین راستا نتایج مطالعه خامی و همکاران، بهاروند و همکاران و ماشل (Mashal) نشان داد که داشتن شغل خصوصی و استقلال مالی از عوامل مهم در انتخاب رشته دندانپزشکی به عنوان حرفه است (۱۷ و ۱۸ و ۲۴). این عامل بیانگر وضعیت با ثبات دندانپزشکان در جوامع مختلف و آسودگی خاطر نسل جوان از اشتغال، بلافاصله پس از فارغ التحصیلی است. بدین علت ضرورت برنامه ریزی برای ایجاد امید و اعتماد در ایجاد شغل پس از فراغت از تحصیل در تمامی رشته ها احساس می شود.

کسب درآمد بالا یکی از عوامل مهم در انتخاب شغل است که در اکثر مطالعات مورد توجه قرار گرفته است. در مطالعه رواقی و همکاران در دانشکده دندانپزشکی شهید بهشتی، درآمد نقش مهمی در انتخاب این رشته نداشت (۱۶). در حالی که در مطالعه حاضر کسب درآمد بالا عامل مهمی در انتخاب این رشته بین دانشجویان بود. این امر می تواند مرتبط با تغییر در شرایط اقتصادی جامعه باشد که بر علاقه و نیاز دانشجویان تأثیر گذاشته و معیار مهمی در انتخاب حرفه برای آنان بوده است.

ارزیابی جامع دانشجویان دندانپزشکی امریکا توسط ویور (Weaver) و همکاران نشان داد که امکان تنظیم ساعات کاری در این حرفه و خدمت به جامعه مهم ترین انگیزه های انتخاب رشته دندانپزشکی بود، در حالی که کسب درآمد چهارمین انگیزه دانشجویان گزارش گردید (۱۹). انگیزه مالی کمتر در مطالعه ویور می تواند مرتبط با نقش مهم خدمات بیمه در درمان های دندانپزشکی در این جوامع باشد.

مطالعه البیطار (Al-Bitar) و همکاران در بین دانشجویان اردنی نشان داد که مهم ترین علل انتخاب دندانپزشک

توانمندی و نه بر مبنای فشارهای خانواده یا اطرافیان و تنها بر طبق نمره کنکور صورت گیرد (۳۰ تا ۳۲).
از محدودیت‌های این مطالعه نداشتن انتخاب تصادفی از کل دانشجویان دندانپزشکی کشور است، زیرا شرکت‌کنندگان در کنگره دانشجویی نمی‌توانند نماینده تمام دانشجویان دندانپزشکی باشند. بنابراین نتایج را نمی‌توان کاملاً به تمام جمعیت دانشجویی رشته دندانپزشکی تعمیم داد.

نتیجه‌گیری

بر اساس مهم‌ترین ابعاد مؤثر به دست آمده بر انتخاب رشته تحصیلی، دو جنس رویکرد مشابهی به رشته دندانپزشکی داشتند. از نظر دانشجویان دندانپزشکی کسب موقعیت قابل قبول اجتماعی، اطمینان از آینده شغلی و درآمد مناسب از عوامل مهم در انتخاب رشته تحصیلی است، که این مسأله ممکن است تمایلات و استعداد‌های ذاتی داوطلبان ورود به این رشته را سرکوب کند. با توجه به هزینه‌های بالای آموزشی و نیاز به ارتقای کیفیت خدمات پیشگیری، بهداشتی و درمانی به نظر می‌رسد سیاست‌های انتخاب رشته دانشجویان نیاز به توجه بیشتری دارد که در برنامه‌ریزی‌های آینده از جمله اصلاح روند گزینش دانشجو در کشور باید مدنظر قرار گیرد.

قدردانی

مقاله حاضر مستخرج از طرح تحقیقاتی با شماره ۵۶۴۲-۹۲ مصوب کمیته تحقیقات دانشجویی در معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی شیراز می‌باشد. مراحل آماری آن در مرکز توسعه پژوهش دانشکده دندانپزشکی انجام گرفته که بدین وسیله قدردانی می‌گردد.

همکاران نشان داد که عواملی مانند مرتبه شغلی بالا، درآمد مناسب، استقلال شغلی و سطح بالای زندگی از عوامل انتخاب رشته دندانپزشکی است در حالی که تجربه شخصی و یا تأثیر دوستان و خانواده کم‌ترین نقش را داشتند (۲۹).

مقایسه دانشجویان پزشکی و دندانپزشکی توسط Crossley و Mubarik در بریتانیا نشان داد که دانشجویان پزشکی بیشتر به علت نوع دوستی و علاقه به دانش پزشکی به این حرفه روی می‌آورند. در حالی که دانشجویان دندانپزشکی بیشتر به علت امنیت شغلی، کسب درآمد مناسب و موقعیت اجتماعی بالا این رشته را برگزیده‌اند (۲۰). نتایج یک مطالعه درازمدت نشان داد نقش عامل احترام اجتماعی در انتخاب حرفه دندانپزشکی رو به افزایش است (۲۲)، که با نتایج تحقیق حاضر همخوانی دارد اگرچه برخی محققین این نتیجه را تأیید نمی‌کنند (۱۰ و ۲۲).

نتایج این مطالعه اهمیت بررسی انگیزه‌های انتخاب شغل و برنامه‌ریزی برای افزایش آگاهی جوانان و استعداد سنجی قبل از انتخاب رشته دانشگاهی را مشخص می‌سازد. در مدارس تکیه چندان بر حرفه و پیشه آینده دانش‌آموزان نمی‌شود و صرفاً دانش‌آموزان دبیرستانی در هفته مشاغل با چند شغل محدود آشنا می‌گردند، که در اکثر موارد، بهره‌وری چندان ندارد. در برخورد با دانشجویان دندانپزشکی به نظر می‌رسد تعدادی از آنها قبل از ورود به این رشته اطلاع چندان در مورد تحصیل در این زمینه را نداشته و همین موضوع، تغییر رشته و یا حتی ناکامی تحصیلی در دانشگاه را به دنبال دارد (۱). اگر سیاست‌های گزینش دانشجو توأم با افزایش آگاهی خانواده‌ها و دانش‌آموزان از مبانی علمی و اجتماعی یک شغل مناسب ارتقا یابد، چه بسا انتخاب رشته براساس

منابع

1. Hashemipour M, Navabi N, Sardari E. [Factors affecting willingness to continue their education in various fields of expertise College of Dentistry, Kerman, Zahedan and Rafsanjan]. Iranian Journal of Medical

- Education. 2011; 11(8): 979-982.[Persian]
2. Duke ES. Has dentistry moved into the nanotechnology era? *Compend Contin Educ Dent*. 2003; 24(5): 380-2.
  3. Gallagher JH, Patel R, Donaldson N, Wilson NH. The emerging dental workforce: why dentistry? A quantitative study of final year dental students' views on their professional career. *BMC Oral Health*. 2007; 7:7
  4. Willett JA, Palmer NO. An investigation of the attitudes and fears of vocational dental practitioners in England and wales in 2007. *Prim Dent Care*. 2009;16(3):103-10.
  5. Lumsden MA, Bore M, Millar K, Jack R, Powis D. Assessment of personal qualities in relation to admission to medical school. *Med Educ*. 2005; 39(3): 258-265.
  6. Ziv A, Rubin O, Moshinsky A, Gafni N, Kotler M, Dagan Y, et al. MOR: a simulation-based assessment centre for evaluating the personal and interpersonal qualities of medical school candidates. *Med Educ*. 2008; 42(10): 991-998.
  7. Prideaux D, Roberts C, Eva K, Centeno A, McCrorie P, McManus C, et al. Assessment for selection for the health care professions and specialty training: Consensus statement and recommendations from the Ottawa 2010 Conference. *Med Teach*. 2011; 33(3): 215-223.
  8. Skelly AM, Fleming GJ. Perceptions of a dental career among successful applicants for dentistry compared with those of fifth-year dental students. *Prim Dent Care*. 2002; 9(2): 41-6.
  9. Hashemipour M. [Dental Students' Motivations for Entering Dentistry in Kerman School of Dentistry]. *Iranian Journal of Medical Education*. 2006; 6(1): 109-115. [Persian]
  10. Hallissey J, Hannigan A, Ray N. Reasons for choosing dentistry as a career – a survey of dental students attending a dental school in Ireland during 1998-99. *Eur J Dent Educ*. 2000; 4(2): 77-81.
  11. Scardecz M, Ross JA. Gender differences in first – year dental students motivation to attend dental school. *J Dent Educ*. 2002; 66(8): 952-61.
  12. Dussault G, Dubois CA. Human resources for health policies: a critical component in health policies. *Hum Resour Health*. 2003; 1(1): 1.
  13. Dal Poz MR, Quain EE, O'Neil M, McCaffery J, Elzinga G, Martineau T. Addressing the health workforce crisis: towards a common approach. *Hum Resour Health*. 2006 ; 4: 21.
  14. Marnewick C. The mystery of student selection: are there any selection criteria?. *Educational Studies*. 2012; 38(2): 123-137.
  15. Chambers DW. The role of dentists in dentistry. *J Dent Educ*. 2001; 65(12): 1430-40.
  16. Ravaghi V, Sadr AR, Borzabadi F. [The motivation of dental students to enter the dental school, 2003]. *Journal of Dental School*. 2005; 22(4): 597-604. [Persian]
  17. Khami MR, Murtomaa H, Jafarian M, Vehkalahti MM, Virtanen JI. Study motives and career choices of Iranian dental students. *Med Princ Pract*. 2008; 17(3): 221-6.
  18. Baharvand M, Moghaddam EJ, Pouretamad H, Alavi K. Attitudes of Iranian dental students toward their future careers: an exploratory study. *J Dent Educ*. 2011; 75(11): 1489-95.
  19. Weaver RG, Haden NK, Valachovic RW, American Dental Education Association. Annual ADEA survey of dental school seniors; 2001 graduating class. *J Dent Educ* 2002; 66(10): 1209-22.
  20. Crossley ML, Mubarik A. A comparative investigation of dental and medical student's motivation towards career choice. *Br Dent J*. 2002; 193(3): 471-3.
  21. Mugonzibwa EA, Kikwilu EN, Rugarabamu PN, Ntabaye MK. Factors influencing career choice among high school students in Tanzania. *J Dent Educ*. 2000; 64(6): 423-9.
  22. Vigild M, Schwarz E. Characteristics and study motivation of Danish dental students in a longitudinal perspective. *Eur J Dent Educ*. 2001; 5(3): 127-33.
  23. Al-Bitar ZB, Sonbol HN, Al-Omari IK. Reasons for choosing dentistry as a career by Arab dental students. *Eur J Dent Educ*. 2008; 12(4): 247-51.
  24. Mashlah AM. Dentistry students' reasons for choosing dentistry as a career in Damascus. *East Mediterr Health J*. 2012; 18(5): 508-14.
  25. Tanalp J, Ilguy D, Dikbas I, Oktay I. Demographic profile and future expectations of students enrolled in a Turkish private dental school. *J Dent Educ*. 2012; 76(6): 800-9.
  26. Vaglum P, Wiers-Jenssen J, Ekeberg O. Motivation for medical school: the relationship to gender and specialty preferences in a nationwide sample. *Med Educ*. 1999; 33(4): 236-42.

27. Freire Mdo C, Jordao LM, de Paula Ferreira N, de Fatima Nunes M, Queiroz MG, Leles CR. Motivation towards career choice of Brazilian freshman students in a fifteen-year period. *J Dent Educ.* 2011; 75(1): 115-21.
28. Mmembe CK. A look at the careers of women dentists in developing countries. *Int Dent J.* 1990; 40(3): 145-8.
29. Gallagher J, Clarke W, Wilson N. Understanding the motivation: a qualitative study of dental students' choice of professional career. *Eur J Dent Educ.* 2008; 12(2): 89-98.
30. Nicholson S. The benefits of aptitude testing for selecting medical students. *BMJ.* 2005; 331(7516): 559-560.
31. McAndrew R, Ellis JS. An evaluation of the multiple mini-interviews as a selection tool for dental students. *British Dental Journal.* 2012; 212 : 331-335.
32. Wilson IG, Roberts C, Flynn EM, Griffinet. Only the best: medical student selection in Australia. *The Medical Journal of Australia.* 2012; 196(5) : 357-357.

Archive of SID

Factors Influencing Dental Students' Choice of Discipline

Mahtab Memarpour¹, Leila Bazrafkan², Ehsan Mosavi³, Mehrdad Vossoughi⁴

Abstract

Introduction: Students' choice of dentistry as the discipline of study is influenced by several factors. These factors influence the interest and attitude of these students towards their future career and are the important aspects in the quality of services provided by them. Given the importance of this issue, this study aims to investigate the views of dental students about important factors influencing their choice of dentistry as discipline, and possible differences among the two genders.

Methods: This descriptive study was performed nationwide on dental students who had participated in Student Congress using random sampling. Data was collected using a questionnaire which its validity was approved by qualified professors and its reliability was assessed using Cronbach's alpha test. The questionnaire had 22 questions and was distributed among a random sample of 325 students. Their agreement with each question was measured on a 7-point Likert scale. Data was analyzed using descriptive and inferential statistical tests such as independent *t*-test and Pearson correlation coefficient.

Results: A total of 283 students (112 males, 171 females) with a mean age of 22.3±2.04 completed the questionnaire. Based on the mean scores, factors such as a socially decent career(4.92), job security (4.84) and a high-paying job(4.84) were the main reasons for choosing dentistry. This is while considering dentistry as an opportunity for research(2.61) and having information or background about dentistry(2.65) were the least important factors. Investigating aspects affecting dentistry choice between the two genders, only being keen on the scientific aspect of dentistry was significantly higher in female students than that of males ($P=0.039$). Other factors were not significantly different between the sexes.

Conclusion: In students' opinion, acceptable social position, ensured future of the work and proper income were the most important factors in choosing dentistry. Also regarding the most important factors in choosing dentistry, there was not any significant difference between two sexes. Due to the high cost of education and the requirements for providing a high quality of health care, it seems that more attention is required toward the cultural superiorities and cognitive abilities necessary for the students to choose their study courses.

Keywords: Education, Discipline choice, Career choice

Addresses:

1 Associate Professor, Department of Pediatric dentistry, School of Dentistry, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran. E-mail: memarpour@sums.ac.ir

2 (✉) Instructor, Medical Education Development and Research Center, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran. E-mail: Bazrafkan@gmail.com

3 Dental Students, Student Research Committee, School of Dentistry, School of Dentistry, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran. E-mail: ehsavi88@gmail.com

4 Assistant Professor, Department of Dental Public Health, School of Dentistry, Shiraz University of Medical Sciences, Shiraz, Iran. E-mail: vossoughim@sums.ac.ir